

**ЭЛЕКТРОН ТАЪЛИМНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ:
МУАММОЛАР, ЕЧИМЛАР
ВА ИСТИҚБОЛАР**

	Shodiyev F. Y., Shonazarov M. SH.	foydalanib taqribiy hisoblash samaradorligini oshirish	
31.	Яркулов Р., Хужаев А.А.	Информационно-образовательная технология профессиональной подготовки учителя метаматики	76

2-ШУЪБА. ЭЛЕКТРОН ТАЪЛИМ ВА УНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ АСОСЛАРИ

№	Муаллифлар	Мақола мавзуси	бети
1.	Abdullaev A.	Kompyuterli modellashirish usullari	79
2.	Alibekov S.A., O'roqova SH.B., Nazarova G.G'.	Elektron ta'limning rivojlanish tendensiyalari	80
3.	Alimova F.M., Sharipova N. M.	Elektron ta'lim istigbollari	82
4.	Анарбаева Фотима Уразалиевна	Электрон таълим ресурсларининг сифатини баҳолаш критериялари	83
5.	Bagbekova Laylo Kadirbergenovna	Ommaviy onlayn kurslaridan foydalangan holda talabalarning mustaqil ta'lim jarayonini tashkilshtirish metodikasi	88
6.	Baydullayev A.S., Djurayeva S.I.	Farmatsevtikada axborot texnologiyalari fanini «MOODLE» tizimi asosida o'qitishda elektron-ta'limni tashkil etish tamoyillari	89
7.	Delov T.E.	Iqtidorli va qobiliyat tushunchalari tahlili	91
8.	Джураев И., Миразизов Й.	Информатика дарсларида интерфаол усулларни қўлланилиши	93
9.	Джураева Раъно Бахромбековна	Таълим тизимида масофали ўқитиш tizimining dasturiy loyiخالاش жараёни	95
10.	Ziyodullayeva G., Umaralieva F.	Foydalanuvchiga elektron kitob yetkazib berish tizimi tahlili	100
11.	Inoyatov B.Q., Xudoyorova D.E.	Elektron o'quv adabiyotlarini yaratish texnologiyasi	102
12.	Исоков И., Бердикулов Л., Кабекова Г.	Электрон таълимни ташкил этишининг дидактик тизими	103
13.	Каршиева Шахноза Валиевна	Использование аудиовизуальных средств обучения на уроках информатики	104
14.	Латипова Н.Х., Марышева Л.Т.	Стратегия обучения дисциплине «программирование на C++»	106
15.	Мамаражабов М.Э.,	Электрон таълим ресурслари ва уларни яратиш тамойиллари	108
16.	Марышева Л.Т., Латипова Н.Х.	Некоторые аспекты методологии создания информационной системы	109

darajasida matematikani bilish kifoya qiladi. Darsda o'tiladigan qo'llanmani sotib olishingiz mumkin. Ammo kitobni sotib olish majburiy emas. Muvaffaqiyatli bitirganlar, albatta, Massachusetts Texnologiya instituti sertifikatini qo'lga kiritadi.

Foundations of Computer Graphics

Kompyuter grafikasi asoslariga oid fan. Kaliforniya universiteti taqdim etadi. Talabalar 3D o'lchamdagi sahnalarni yaratishni o'rganadi. Ushbu darsga yozilish uchun qo'yiladigan talablar:

1. C/C++ dasturlash tilini yaxshi bilish;
2. Yaxshi jihozlangan kompyuterga ega bo'lish (Windows, Mac OSX or Linux);
3. Yuqori maktab darajasida matematikani bilish.

Bitirganlar Kaliforniya universiteti shahodatnomasiga ega bo'ladi.

Kasb-ta'lim fakulteti "Axborot texnologiyalari" kafedrasida Kompyuter grafikasi va dizayn yo'nalishi 3-kurs talabalariga "Tasvirlarga raqamli ishlov berish" fanidan "Adobe Photoshop dasturida instrumentlar yordamida maxsus effektlar yaratish" mavzusi mustaqil ish sifatida beriladi. Mustaqil ishini aynan yuqorida ko'rsatilgan bepul onlayn kurslaridan foydalangan holda o'rganiladi.

FARMATSEVTIKADA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI FANINI «MOODLE» TIZIMI ASOSIDA O'QITISHDA ELEKTRON-TA'LIMNI TASHKIL ETISH TAMOYILLARI

**Baydullayev A.S., Djurayeva S.I. - Toshkent farmatsevtika instituti, Toshkent sh.,
O'zbekiston Respublikasi**

Ta'lim islohotlarining asosiy dasturamal asoslari bo'lgan "Ta'lim to'g'risida"gi qonun va "Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi" zamonaviy bilimlar tizimiga keng yo'l ochish va ta'limni takomillashtirishda yangi informatsion texnologiyalar imkoniyatlaridan unumli foydalanishni dolzarb vazifa sifatida qo'ydi. Yoshlarni yuksak ahloqli, ma'naviyatli va ma'rifatli, mehnatga vijdonan munosabatda bo'lishga, jamiyat va oilasi oldida o'z ma'suliyatini chuqur anglab yetuvchi, raqobatbardosh, malakali mutaxassis qilib tayyorlash va tarbiyalash vazifalarni hal etish uchun ta'lim texnologiyalaridan keng foydalanish, ta'limni optimallashtirish, insonparvarlashtirish va innovatsion metodlar asosida o'quv jarayonini tashkil etish, boshqarish va nazorat qilish dolzarb hisoblanadi.

Bugungi kunda talabalarga sifatli ta'lim berishni tashkil qilishda ilmiy-texnik taraqqiyoti mahsuli bo'lgan zamonaviy axborot texnologiyalari va uning moddiy asosi kompyuterlar keng foydalanib elektron darslik va qo'llanmalar tashkil etish va internet manbalaridan hamda masofadan o'qitishning dasturiy vositalaridan foydalanish davr talabi bo'lib qolmoqda.

Aynan shu maqsadda axborot texnologiyalaridan foydalanish, mutaxasislarning umumiy ma'lumoti va kasbiy tayyorgarligining sifatini oshirish uchun jahon amodalari javob beruvchi axborot texnologiyalarini ta'lim jarayoniga tadbqiq etish ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Hozirgi kunda talabalar tez, ko'p, ishonarli ma'lumotlarga ega bo'lishlari va o'zlari mustaqil bilim olishlari uchun keng imkoniyatlar yaratilmoqda. Shu jumlasidan, elektron majmualar talabalar uchun fanga oid bo'lgan muhim ma'lumotlarni istalgan masofadan o'z imkoniyatlaridan kelib chiqqan holda foydalanishlari mumkin.

Ochiq kodli «Moodle» dasturiy kompleksi Internet tarmog'idan foydalanib, ta'lim jarayonini boshqarish uchun maxsus yaratilgan (Learning management system – LMS) tizimdir.

Tizimda ishlash uchun, MySQL MBBT harakatini qo'llaydigan va PHP preprotessorli har qanday platformada ishlash qobiliyatiga ega bo'lgan server zarurdir.

Tizimni joylashtirish (Server konfiguratsiyasi va dasturiy ta'minotni qo'shgan holda) bir necha kunni oladi va so'ng shaxsiy ta'lim strukturasi tarkib toptirish mumkin. Moodle tizimida har qanday ta'lim funksiyalarini amalga oshirish uchun keng imkoniyatlar yaratilgan, hususan:

- ta'lim oluvchiga har qanday ko'rinishda (tekst, fayl, rasm va hk..) javoblarni jo'natish imkonini beruvchi topshiriqlar;
- boshqarishning keng imkoniyatlarini ko'rib chiqish uchun forumlar;
- chatlar;
- GIFT i HotPot formatlarini o'z ichiga olgan, testlarni tayyorlashning har qanday tizimidagi topshiriqlarni qabul qilish imkonini beruvchi test tizimlari;
- o'quv kurslarini boshqarish tizimi (mavzular soni, strukturasi, kalendar grafik va b.);
- yil davomida hamma kategoriyadagi foydalanuvchilarning loginlarini saqlab, harakatlarni hisobga olish tizimi;
- har xil kategoriyadagi foydalanuvchilarning kirish huquqlarini cheklash va funksiyalarni taqsimlashni ta'minlovchi avtorizatsiya va mualliflashtirish tizimi;
- xabarlar almashish tizimini rivojlantirish.

Toshkent farmatsevtika instituti markaziy uslubiy kengashi qarori bilan Moodle masofaviy ta'lim tizimini o'quv jarayonida qo'llanish uchun tavsiya etildi.

Har bir fan bo'yicha ma'lumotlar bazasini ta'minlash va to'ldirish fan bo'yicha professor-o'qituvchilarga topshirildi.

Moodle tizimi uchun Toshkent farmatsevtika instituti Axborot texnologiyalari markazida alohida yaratilgan serverga o'rnatilgan va <http://moodle.pharmi.uz/moodle/> adresi bo'yicha foydalanish mumkin.

2015-2016 o'quv yilining II-semestri va 2016-2017 o'quv yilining I,II-semestridan <http://moodle.pharmi.uz/moodle/> sayti tajribadan o'tkazildi va Informatika va axborot texnologiyalari fanlaridan talabalarni o'qitishda qo'llanilib aprotatsiyadan o'tdi.

Ekspiriment natijalari shuni ko'rsatdiki, Moodle tizimidan o'quv jarayonida foydalanish professor-o'qituvchilar uchun ham, talabalar uchun ham qulay ekanligi aniqlandi va talabalar tomonidan boshqa fanlarni ham Moodle tizimidan foydalanib o'qitish takliflari kiritildi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Анисимов А.М. «Работа в системе дистанционного обучения Moodle», Учебное пособие 2-е издание, исправленное и дополненное. –Харьков-ХНАГХ., 2009. -С. 6-34.
2. Клейносова Н.П., Кадырова Е.А., Телков И.А., Хруничев Р.В. «Проектирование и разработка дистанционного учебного курса в среде Moodle 2.7», Учебно-методическое пособие Рязанский государственный радиотехнический университет. – Рязань., 2015. -С. 55-141.
3. Baydullaev A.S., Samigova N.X., Qodirova G.A. Moodle LMS tizimida masofaviy kurslar yaratish. Toshkent farmatsevtika instituti professor-o'qituvchilarining mustaqil ta'limda Moodle tizimidan foydalanishlari uchun o'quv-uslubiy qo'llanma. –Toshkent., 2017. 44-81 b.
4. <http://rumoodle.com> – Moodle – учебник для начинающих.
5. <http://moodlebook.ru> – Учебное пособие Moodle.

IQTIDORLI VA QOBILIYAT TUSHUNCHALARI TAHLILI

Delov To'liqin Erkinovich - Muhammad al-Xorazmiy nomidagi TATU, assistent

"Iqtidorli farzandlar" iborasi muayyan mutanosiblikni anglatadi. Bu iborani aytganimizda biz maxsus bolalar guruhining mavjudligini e'tirof etamiz. Ushbu bolalar, ta'rifimiz bo'yicha, tengdoshlaridan turli sifatleri bilan farq qiladi. Ushbu yondashuv ancha zaif va an'anaviy tarzda mahalliy o'qituvchilar va psixologlar tomonidan tanqid qilinmoqda, ammo bu tushuncha butunlay maqbuldir va shuni ta'kidlab o'tish kerakki, bu holat haqiqiy vaziyatni aks ettiradi. Iqtidorli bolalar - bu o'z tengdoshlaridan rivojlanishda ustun bo'lgan bolalardir. "Iste'dodli" tushunchasiga kiritilgan kontentdan qat'i nazar tashxis usullari bu guruhning mavjudligi jihatdan statistik aniqlanadi.

Shunday qilib, "iste'dodli bolalar" atamasi bilan birga, ularning ekskluzivligiga urg'u berib, yana bir yaqin, ammo ayni paytda mazmun jihatidan farqli ravishda "bolalar iste'dodi" degan ibora mavjuddir. Shunga ko'ra, pedagogik nazariya va amaliyotda 1-ildizdan kelib chiqqan ikkita global muammolar mavjud:

-iqtidorli va iste'dodli bolalarni o'qitish va o'qitish tizimini yaratish va yaratish nazariyasini ishlab chiqish;

- har bir bolaning salohiyatini rivojlantirishga qaratilgan nazariy asos va amaliy choralarini ishlab chiqish.

Shuning uchun "iste'dodli" tushunchasini rivojlantirish nafaqat iste'dodli bolalarni tarbiyalash muammosini hal qilish uchun asos bo'libgina qolmasdan, balki butun inson salohiyatini rivojlantirishga qaratilgan didaktik tizimni yaratish uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Va bu ma'noda asosiy muammo sifatida nafaqat diagnostika va rivojlanish prognozleri uslublarini, balki ta'lim faoliyati maqsadlari, tamoyillari, mazmuni, shakllari va usullarini yanada rivojlantirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.